

Historické fotografie
Na strane 5,6

Zákerná choroba ESCA v našich vinohradoch
Na strane 3

Najstarší náučný chodník vynovený
Na strane 1,2

V čísle nájdete:

Príhovor starostky.....	1
Najstarší náučný chodník vynovený.....	1
Zákerná choroba ESCA v našich vinohradoch.....	3
Rozbehnutá Viktorka.....	4
Historické fotografie.....	4,5
Evidencia obyvateľstva.....	6
Jubilanti.....	6
Orešanské pesničky v nárečí.....	6

Separovaný zber

Kalendár vývozu separovaného zberu:

- **1. december.** (štvrtok)
- **29. december** (štvrtok)

Vrecia je potrebné zviazať a vyložiť pred domy do 7:00 hodiny v deň vývozu vrec

Kalendár podujatí

19.11.	Diskotéka SČK
26.11.	Zabíjačkové hody
3.12.	Ochutnávka dom. koláčikov
10.12.	6.Hornoreš. betónovačka
18.12.	Vianočný punč
26.12.	Štefanská zábava
28.12.	Novoročná kapustnica

Príhovor starostky

Vážení spoluobčania,

Jeseň nás potešila dlhým obdobím teplého babieho leta, po ktorom však akosi náhle nadišlo obdobie chladnej a sychravej jesene. Práve jesenný čas je spojený s upratovaním okolia našich príbytkov a tiež verejných priestranstiev, preto boli v našej obci na tento účel rozmiestnené veľkokapacitné kontajnery.

V krátkosti by som vás poinformovala o budovaní mosta do m. č. Majdánske. V mesiaci august sme začali s výstavbou, ktorú realizuje firma DOSA z Bytče. Výstavbu rieši obec úverom vo výške 350 000 Eur. Nakoľko mostnú konštrukciu sme mali vo výpožičke od Štátnych hmotných rezerv SR do konca septembra, obec bola nútená požiadať o výnimku na predĺženie o dva mesiace. Našej žiadosti bolo vyhovie a dodatok bol podpísaný 30. septembra. Stavbu mosta sčasti komplikujú bobry, ktoré si robia hrádzu, a tým sa zdvíha hladina vody pod mostom. Túto situáciu musíme riešiť s našimi dobrovoľnými hasičmi, ktorí sú týždeň čo týždeň nápomocní.

V mesiaci august sme vybudovali oplotenie cintorína zo severovýchodnej strany. Cesta, ktorá sa nachádza pri cintoríne je vo vlastníctve Slovenského pozemkového fondu a súkromných vlastníkov, preto nie je možné v súčasnej dobe ju realizovať. K vybudovaniu cesty je potrebný súhlas vlastníkov jednotlivých pozemkov a následne uzatvorenia zmlúv. Od väčšiny vlastníkov pozemkov obec obdržala kladné stanoviská, avšak našiel sa i taký vlastník, ktorý nesúhlasí s výstavbou cesty v uvedenej lokalite pri

Najstarší náučný chodník vynovený

Nový chodník je dlhý 5,9 km, má 10 zastávok a 14 informačných panelov.

Všetko sa to začalo už pred 23 rokmi, v roku 1993, kedy bol na prameni Husí Stok postavený prvý altánok. Mnohí si ho isto pamätajú a neraz sa tam občerstvili. O deväť rokov neskôr, v roku 2002, bol vybudovaný Lesmi SR prvý lesnícky náučný chodník v rámci štruktúry štátnych lesov. Na trase dlhej 5,5 km boli štyri zastavenia a tabule sa venovali prírodným a historickým pomerom tejto lokality.

O ďalších deväť rokov, v roku 2011, bol tento chodník Speleoklubom Trnava doplnený o krasové javy. Päť nových zastávok sa venovalo krasovým formám Kuchynsko-orešanského krasu, v ktorom majú zastúpenie jaskyne, ponory, vyvieracky, závrty, či škrapy.

Tento rok bola za účasti Obce Horné Orešany, Lesov SR OZ Smolenice, Správy CHKO Malé Karpaty, Speleoklubu Trnava a s podporou sponzorov vykonaná kompletná revitalizácia chodníka. Tá už bola nevyhnutná, keďže na tabuliach a altánkoch sa vo veľkej miere podpísal zub času. Ošetrili sa jestvujúce drevené tabule, doplnili sa informačné panely a dali sa vyrobiť tri nové altánky na Olšovskom mlyne, prameni Husí Stok a rázcestí Jágerka. Zjednotený a vynovený bol aj vzhľad informačných panelov, ktoré boli pripravené v jednotnej grafike.

Začiatok náučného chodníka sa presunul o takmer dva kilometre, priamo k autobusovej zastávke na Majdán-

• Pokračovanie na strane 2

• Pokračovanie na strane 2

Príhovor starostky

● Pokračovanie zo strany 1

cintoríne. Dúfam, že pri najbližšom stretnutí príde k dohode a cestu zrealizujeme v spokojnosti občanov, ktorí bývajú v uvedenej časti.

V mesiaci september sme otvorili revitalizovaný náučný chodník **Majdán** a náučné tabule v spolupráci: Lesy SR OZ Smolenice, CHKO Malé Karpaty, Media, Speleoklub Trnava, TTSK a Translata. Celková trasa je približne 12 km tam aj späť. Pozostáva z 10 zastavení a 14 infotabúl, z ktorých sa dozviete zaujímavé informácie o miestnej prírode a o histórii významných pamiatok.

Ďalšie aktivity, ktoré obec zrealizovala:

- Monitorovacia správa č. 5 k projektu „Rekonštrukcia ZŠ v Horných Orešanoch“
- Úprava potoka na Lázní
- Vykosenie priestranstiev v okolí vodných zdrojov
- Osadenie vodomeroch na vodných zdrojoch: Romanov kút a Žľab a výmena domových a bytových vodomeroch v m.č. Majdánske
- oprava sietok na viacúčelovom ihrisku
- oprava komunikácie pri Štefanovi Lisickom a Markovi Novákovi
- vypracovanie projektu na zberný dvor a rekonštrukciu požiarnej zbrojnice
- štiepkovanie haluzoviny a úprava priestranstva na Lázní
- osadenie informačných tabúl na dome smútku
- osadenie 3 svietidiel na verejnom osvetlení v kostolnej uličke
- vysadenie drevín na cintoríne
- úprava kríža na Lázní
- zabezpečenie opatrovateľskej služby v DSS pre občana v Hornom Bare

Jarmila Petrovičová, starostka obce

Najstarší náučný chodník vynovený

● Pokračovanie zo strany 1

skom. Tu pribudla nová úvodná tabuľa s mapkou a vyznačenými trasami a nová úradná tabuľa obce. Ďalšia nová zastávka pribudla pri „Vápenke“ a venuje sa histórii fabriky na Majdáne. Posunul sa aj koniec chodníka. Ten je teraz bližšie, na 5,9-tom kilometri pri jaskyni Orešanská sonda.

Trasa náučného chodníka je nenáročná, s minimálnym prevýšením a celá vedie po asfaltovej ceste. Je teda vhodná pre všetky vekové kategórie, aj pre najmenších turistov v kočíkoch. No kto sa chystá prejsť celý chodník tam a späť, musí sa pripraviť na zdolanie dvanástich kilometrov.

Text a foto: Ing. Marek Boháček

Informačná tabuľa Majdán

Informačná tabuľa s posedom

Nová úradná tabuľa a informačná tabuľa v Majdánskom

Zákerná choroba ESCA v našich vinohradoch!

ESCA syndrómom sa označuje súbor príznakov charakterizujúcich hubovité ochorenia dreva viniča. Ide o napadnutie viniča drevokaznými hubami. Huby sa rozmnožujú spórami, ktoré sú prenášané vetrom a následne dažďom prichádzajú do kontaktu s drevom viniča a infikujú ho cez rezné rany, prevažne v zimnom období. Čo je najhoršie, vonkajšie príznaky na listoch a hroznách sa prejavujú až niekoľko rokov po infekcii. Napadnuté kry dobre spoznáme podľa príznakov na listoch, ktoré možno pozorovať v lete, kedy dochádza k hynutiu viniča. Na listoch vznikajú svetlé žltozelené až žltobiele (červenofialové pri červených odrodách) škvrny, ohraničené žilkami a okrajom listov. Napadnuté časti listov odumierajú, vysychajú a odpadávajú. Na hroznách vznikajú tmavé škvrny a postupne sa scvrkávajú a zosychajú. V reze dreva je vidieť suché odumreté práchnivé časti. Choroba zastavuje rast kra, ktorý pomaly odumiera, a potom ho zahubí. Na fotografiách je zobrazená ESCA na celom kme, liste a v reze dreva.

ESCA na celom kme

ESCA na liste

ESCA v reze dreva

S touto chorobou v súčasnosti môžeme bojovať komplexom opatrení vedúcich k odstráneniu infekcie a sanáciou postihnutého vinohradu, t.j. súhrnom zásahov, ktoré majú zlepšiť nepriaznivý stav, aby neohrozila ďalšiu existenciu vinohradov:

Označenie krov. Vo vinohradoch sa nachádzajú napadnuté kry nerovnomerne roztrúsené. Tieto, aj tie, ktoré majú len náznaky choroby, treba zavčas odhaliť a označiť, aby sme vedeli, s ktorými koreňmi máme robiť opatrenia.

Zrezanie jednoročného a dvojročného dreva. Tak ako rez robíme pri bežnom rezaní viniča, neuskutočňujeme ho v mesiacoch január, február, ale neskôr – v marci, keď už prúdi miazga, aby došlo k skorému zaceleniu rany. Pri reze v zimných termínoch sú rany dlho otvorené a vinič sa cez ne infikuje spórmi drevokazných húb.

Zrezanie kmienkov a starého dreva. Cieľom je napadnuté korene obnoviť vytvorením nových kmienkov. Ak pri reze starého dreva zistíme, kde sú odumreté a poškodené časti, kmienok zrezávame postupne po 10 -15 cm kúskoch až po zdravé drevo, často až po miesto štepenia, a omladíme ker.

Ošetrovanie rezných rán. Veľké rezné rany postihnutých koreňov ošetríme podobne ako pri ovocných drevinách náterovými prostriedkami (stromový balzam alebo iné), aby cez ne neprechádzala infekcia.

Zberanie a spálenie napadnutého dreva. Vo vinohradoch nerobíme ani dočasné skládky révového dreva (rívá), toto odstránime a spálime.

Obmedzujeme napadnutie pôdy. V napadnutých vinohradoch neuskutočňujeme drvenie (mulčovanie) révového dreva, nakoľko pri ňom dochádza k zapracovaniu hubovitého materiálu do pôdy, odkiaľ sa pri mokrom počasií spóry húb uvoľňujú.

Dezinfekcia náradia. Sanáciu musíme robiť jedným náradím, nakoľko infekcia sa prenáša do iných vinohradov aj na náradí. Všetko náradie ako nožnice, pílk, nože a iné používané pri sanácii po práci vydezinfikujeme. Použijeme prípravky, ako napr. Trichoderma, Trichodex, prípadne SAVO.

Ošetrovanie postrekmi. Hoci ESCA je neliečiteľná choroba, v priebehu vegetácie do ochranných postrekov treba zaradiť prípravky, ktoré povrchovo alebo hĺbkovo pôsobia proti drevokazným hubám - DMI fungicídy, ako napr. Fundazol 50 WP, Rubigan 12 EC, Falcon 460 EC a pod.

V prípade, že cieвне звázky dreva v spodnej časti kmeňa v mieste štepenia sčerneli, ošetrovanie je zbytočné a nevykonáva sa, treba pristúpiť k likvidácii koreňa.

Choroba ESCA sa v našich vinohradoch lavínovite rozširuje, ohnisko je na Všivavci. Jej zákernosť spočíva v tom, že je to infekčná choroba a nie je proti nej účinný postrek. V minulom roku boli niektoré riadky na Všivavci napadnuté na 5-10%, tento rok daždivé počasie priaznivé pre rast húb spôsobilo rozšírenie choroby až na 20%. Sú opodstatnené obavy, že sa táto choroba môže šíriť ako lesný požiar a ak sa neprijmú účinné opatrenia realizované všetkými pestovateľmi viniča v celej našej obci, môže sa zopakovať scenár z 19. storočia, kedy boli vinice napadnuté a zničené zákernou fyloxérou a spamätávali sa z toho desaťročia, až ich zachránilo štepenie do podpníka z amerického viniča (amerikánu). Choroba ESCA je omnoho vážnejšia ako si vieme predstaviť. Ak sa s ňou nepopasujeme sami, budeme to musieť urobiť pod dohľadom štátnych orgánov, tak ako to museli urobiť vinohradníci vo viacerých štátoch Európy.

Rozbehnutá Viktorka

Za BK Viktoria sa chceme hneď na úvod poďakovať všetkým, ktorí prišli 25. júna na štadión TJ na 36. ročník behu Cez hornoorošanské vršky – Memoriál Františka Hečka. Veľká vďaka tým, ktorí nám podali pomocnú ruku pri organizovaní podujatia a príprave trati, ale aj tým, ktorí sa aktívne zúčastnili ako pretekári a reprezentovali obec. A, samozrejme, aj ľuďom, ktorí prišli povzbudiť. Ďakujeme a vážime si vašu účasť. Pre bežcov Viktorie bol tento beh úspešný aj po pretekárskej stránke, keď od januára nový člen klubu Daniel Medvecký vyhral kategóriu nad 40 rokov a za ním na druhom mieste skončil Martin Šintal, ktorý je v klube na hosťovaní tiež od začiatku roka. A bodovali aj ženy. Slávka Banárová obsadila v ženskej kategórii 2. miesto a Paulína Branišovičová vyhrala juniorskú kategóriu.

A takto rozbehnutá Viktorka sa hneď po vrškoch začala zameriavať na bežeký vrchol sezóny, na beh Od Tatier k Dunaju, pretože nechcela ponechať nič na náhodu a chcela dôstojne reprezentovať obec v najväčšom štafetovom behu na Slovensku. Na toto podujatie bolo prihlásených celkom 200 štafiet a každá mala 12 členov. BK Viktoria v tíme reprezentovali Ľuboš Školek, Vladislav Blažo, Jozef Drahoš, Daniel Medvecký, Viliam Horváth, Eduard Blažo ml., Martin Šintal, Andrej Mesiček, Paulína Branišovičová, Jozef Hruz, Tomáš Straška a Ľuboš Branišovič. Ako realizačný tím osvedčený Eduard Blažo st., Zuzka Branišovičová a Juraj Mesiček. Toto bolo finálne zloženie, ktoré sa utvorilo necelé dva dni pred štartom, keď z pôvodne plánovanej dvanástky vypadli pre rôzne problémy traja členovia. Ukázalo sa, že keď sme mesiac pred pretekmi riešili zrušenie dvoch dodávok potrebných na prevoz členov na jednotlivé úseky, tak to bola hračka. Nakoniec ale všetko dobre dopadlo a tím v tomto zložení ukázal veľké srdce – fungoval ako jedno telo a na každom úseku každý odovzdal maximum. Večerná príprava logistiky odovzdávok a prevoz členov štafiet na jednotlivé úseky bola bezchybná a na žiadnej odovzdávke štafeta nestratila žiadne sekundy. Už priebežné výsledky ukazovali kvalitu našej štafety a z maličkého klubu z dedinky Horné Orešany zrazu vyrástol silný konkurent pre oveľa väčšie a známejšie kluby. Aj keď do cieľa sme mali ďaleko, verili sme v dobrý výsledok a to hnalo všetkých viac a viac. Všetci členovia pre túto štafetu odovzdali maximum a v cieľi sme sa dočkali skvelej odmeny. Inak sa nedá nazvať celkové 12. miesto v absolútnom poradí a 9. miesto v kategórii, keď výsledný čas by ešte tri roky dozadu znamenal umiestnenie na pódiu. Skvelý výsledok pre klub a skvelá reprezentácia obce.

A naši bežci pokračujú v kvalitných výsledkoch aj naďalej a zbierajú pekné umiestnenia počas celej sezóny. Po štafetovom behu sme sa zúčastnili aj na behoch v Dolných Orešanoch, v Častej a v Malženicich, kde sme rovnako dosiahli pódiové umiestnenia. O vysokej kvalite našich bežcov svedčí aj umiestnenie niektorých v Trnavskej župnej lige, kde v kategórii nad 40 rokov vyhral Daniel Medvecký pred Martinom Šintalom, 4. miesto obsadil Vladislav Blažo a

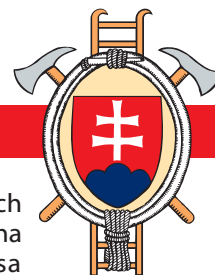
8. miesto Ľuboš Branišovič. Medzi 10 najlepšími máme štyroch bežcov a to nemá nikiný.

Ako symbolickú bodku za vydarenou sezónou si niektorí kanárci z Viktory dali ešte jednu výzvu – Medzinárodný maratón mieru v Košiciach, ktorý sa konal 2. októbra. Po náročnej sezóne šlo o veľkú výzvu, ale aj tu si bežci poradili, keď Daniel Medvecký zabehol maratón pod tri hodiny, Ľuboš Branišovič pod štyri hodiny a Vlado Blažo za 4:20. Na polmaratónskej trati sa predstavil Edo Blažo ml. a výsledný čas 1:46 bol aj pre neho peknou bodkou za sezónou. Samozrejme, ide len o symbolickú bodku, keďže nás na konci roka čakajú behy v Trnave a aj Silvestrovský kros v Dolných Orešanoch, kde by chceli kanárci z Viktory tiež ukázať svoje kvality a dobre sa umiestniť.

Na záver nám ostáva už len naozaj sa poďakovať za podporu ľuďom, ktorí nám to dávajú najavo počas celej sezóny a aj vďaka nim sa posúvame každý rok vpred. Radi vás všetkých privítame na 37. ročníku behu Cez hornoorošanské vršky – Memoriál Františka Hečka, ktorý sa uskutoční 24. júna 2017. Ďakujeme a želáme všetko dobré!

BK Viktoria Horné Orešany

POZVÁNKA

Dobrovoľný hasičský zbor v Horných Orešanoch pozýva všetkých občanov na 7. ročník Prasacích hodov, ktorý sa uskutoční **26. novembra** v priestoroch Kultúrneho domu v Horných Orešanoch. V čase od 10.00 hod. si môžete vychutnať tradičné zabíjačkové špeciality a posediť s priateľmi pri pohári dobrého vína a hudby.

Dobrovoľní hasiči sa už teraz na Vás tešia.

Výbor DHZ Horné Orešany

Historické fotografie z našej obce

Historické fotografie z našej obce

Bohato zdobené kroje z Horných Orešian

Prosíme občanov, ktorí majú doma staré fotografie z obce, aby sa o ne podelili aj s ostatnými, radi by sme z nich urobili fotokópie pre ďalšie generácie.

V treťom štvrtroku sa do našej obce prihlásili:

Flašíková Ivana, č. 533
 Vajsáblova Mária, č. 371, Vajsábel Peter, č. 371
 Horváth Matúš, č. 843, Horváthová Denisa, č. 843
 Horváth Andrej, č. 843
 Horváthová Emma, č. 743
 Antalík Matyáš, č. 426, Antalíková Martina, č. 426
 Antalík Vladimír, č. 426
 Zvonár Silvester, č. 176, Zvonárová Ľudmila, č. 176
 Čamborová Božena, č. 296, Čambor Boris, č. 296
 Čambor Patrik, č. 296

3 občania sa z našej obce odhlásili

Narodili sa:

Richard Štrbo, Horné Orešany č. 143
 Sofia Rábarová, Horné Orešany, č. 533
 Filip Rízek, Horné Orešany č. 837
 Patrícia Szabová, Horné Orešany č. 374
 Michal Horváth, Horné Orešany č. 566
 Gabriela Hirnerová, Horné Orešany č. 117

Zomreli:

Terézia Benovičová, 85 r.
 Michal Blažo, 71 r.
 Milan Sitár, 70 r.
 Jozefa Sitárová, 86 r.
 Alžbeta Gregušová, 72 r.

Jubilanti

50 rokov

Pavol Augustín
 Cecília Belicová
 Eduard Blažo
 Emil Daniš
 Jozef Daniš
 Jana Korchová
 Marta Malovcová
 Jana Melicherová
 Roman Muška
 Silvia Pušpokyová

70 rokov

Jozef Blažo
 Zdena Pušpokyová
 Pavla Uhlíková

80 rokov

Ľudmila Sameková
 Justína Smoleková

60 rokov

Bohumil Hodulík
 Oľga Slobodová
 Anton Švončinár
 Vojtech Trusko
 Stanislav Volner
 Ľubica Zelenková
 Cyril Žák
 Helena Žáková

Manželstvo uzavreli:

Matúš Benovič, Horné Orešany
 a Emanuela Heribanová, Suchá nad Parnou

Andrej Haberl, Trnava
 a Veronika Danišová, Horné Orešany

Tomáš Cmero, Horné Orešany
 a Mária Vykydalová, Dolné Orešany

Roman Muška, Horné Orešany
 a Marta Kasalová, Horné Orešany

Martin Blažo, Horné Orešany
 a Veronika Ostardická, Horné Orešany

Matúš Klopán, Horné Orešany
 a Margita Dedácková, Horné Orešany

Róbert Tričák, Trnava
 a Natália Chňapeková, Horné Orešany

Andrej Krupanský, Horné Orešany
 a Ing. Martina Feňová

„Orešanské pesničky v nárečí“

V Orešanoch krajný dom

1.V Orešanoch krajný dom, v Orešanoch krajný dom,
 Mal som tam ja frajerečku, bože moj, v Orešanoch krajný dom,
 Mal som tam ja frajerečku, bože moj
 2.Keby mi ju sceli dat :]
 Vedzel bych ju, ach moj Bože miluvat
 3.Ve dne bych ju šanuval :]
 Ale v noci, ach, moj Bože miluval.

Príspevky do novín je možné zasielať na email: saskova@horneoresany.sk

Regionálne noviny HORNOOREŠAN 3/2016

vychádza štvrtročne, vydané november 2016, NEPREDAJNÉ

Vydavateľ: Obec Horné Orešany, 919 03 Horné Orešany 190, IČO: 312533

Registrované na MK SR pod číslom EV3057/09 ISSN 1338-9505

Redakcia: Obecný úrad Horné Orešany

Redakčná rada v zložení: šéfredaktor- PhDr. Róbert Ochaba PhD., MPH

tajomník- Jana Sasková, členovia: Mgr. M. Korch, Ing. M.Boháček,

Ing. M. Novák, CSc., J.Petrovičová, M. Zachar

Jazyková korektúra: Mgr. Katarína Boháčková

Grafika: fabrico s.r.o.

Poznámka: Redakčná rada nezodpovedá za obsahovú stránku článkov.